

De cyclus van de Veldmuis *Microtus arvalis*

Willem van Manen

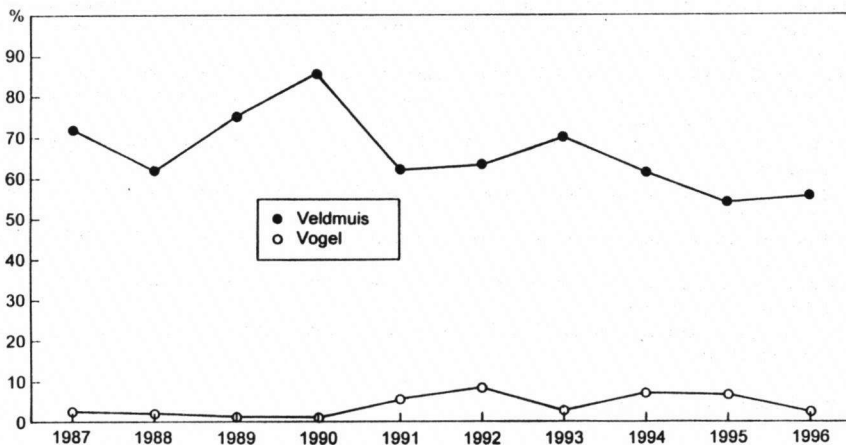
Veldmuizen *Microtus arvalis* vormen het hoofdbestanddeel van het voedsel van de Ransuil *Asio otus*. Dit komt doordat Veldmuizen in veel grotere dichtheden kunnen voorkomen dan andere muizensoorten en omdat ze open terreinen bewonen, die voor de langvleugelige Ransuil makkelijk te bejagen zijn.

Wanneer echter andere muizensoorten (die andere terreintypen bewonen) een goed jaar hebben, kunnen ook deze soorten in een groot deel van het ransuilenvoedsel voorzien. Wanneer het voorkomen van Veldmuizen in ransuilbraakballen wordt gehanteerd als criterium voor de veldmuizenstand, kan een talrijk voorkomen van bijvoorbeeld Bosmuis, Aardmuis of Dwergmuis dit versluieren. Een Ransuil zal namelijk gaan jagen op de plekken waar hij zich het makkelijkst volvreet, of dit nu een heideveld is met Aard- en Dwergmuizen, een bos met Bosmuizen en Rosse Woelmuizen of een grasland met Veldmuizen.

Pas wanneer niet genoeg muizen worden gevangen, schakelt een Ransuil over op vogels. Vogels in het ransuilenvoedsel zijn daardoor een goede graadmeter voor de muizenstand.

In Figuur 1 is het verloop van het aandeel Veldmuizen en vogels in het dieet van Ransuilen in Atlasblok 12-44 weergegeven. Jaren lopen hier van oktober t/m september, dus 1996 loopt van oktober 1995 t/m september 1996. Binnen een jaar worden de meeste prooien verzameld in oktober t/m maart en worden vrijwel geen braakballen gevonden in juli-september.

Slechte muizenjaren met slechte broedresultaten van Ransuilen waren 1991, 1992, 1994 en 1995. In de meeste andere jaren werden veel Veldmuizen gegeten (meer dan 70%) en waren de broedresultaten matig tot goed. In enkele jaren echter, 1988 en 1996 werden weinig vogels gegeten, maar was ook het aandeel Veldmuis niet groot. Dit kwam omdat in 1988 vooral veel Aardmuizen werden gegeten en in 1996 veel Dwergmuizen, Aardmuizen en Bosmuizen. Vooral in 1996 begonnen de Ransuilen vroeg met broeden en brachten ze veel jongen groot. Kortom, 1996 was een goed veldmuizenjaar, al was dat niet af te lezen uit de braakballen.

Figuur 1. Percentages van Veldmuis en vogel in ransuilenvoedsel in atlasblok 12-44 van 1987 t/m 1996 bij n=resp. 9729, 4056, 7355, 8208, 3558, 3142, 6015, 6381, 3014 en 5664 prooien.

Summary: The common vole *Microtus arvalis* cycle

The cycle of common voles in Drenthe is being monitored since late 1986, by analysing the contents of pellets of Long-eared Owls. The population low of 1994 and 1995 was apparently continued into 1996 (Fig. 1). However, 1996 was a peak year of the common vole. This was not evident from the pellet analyses, because high densities of *Apodemus sylvaticus* and *Microtus agrestis* inflated the proportion of common voles in the diet of Long-eared Owls.

Foto. Kraaiennest met ransuilbroedsel: twee pas uitgekomen jongen, vier eieren en twee Veldmuizen, Wapserveld, 22 april 1996 (Rob Bijlsma).

Adres: Groenkampen 123, 9407 RM Assen.